

Lausunto

15.10.2021

Asia: VN/24936/2021

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (viides kierros)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. MaRa lausuu esityksestä seuraavan.

Matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan taloudellisesta tilanteesta

Jo lähes 19 kuukautta kestänyt koronapandemia ja pitkään jatkuneet rajoitukset ovat romahduttaneet matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yritysten talouden ja velkaannuttaneet ne pahoin. Myös alan työntekijöiden asema on kurja, minkä takia pelkästään ravintola-alalta on koronapandemian aikana poistunut 10 000–25 000 työntekijää. Työntekijäpula muodostuu matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alojen kasvun este. Yksi syy työvoimapulaan on jälkeen jäänyt palkkakehitys, mitä velkaiset yritykset eivät pysty parantamaan useaan vuoteen.

MaRan tuoreen jäsenkyselyn mukaan puolella alan yrityksistä liikevaihto aleni vähintään 30 prosentilla heinä-syyskuussa verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2019. Vähän yli 20 prosentilla alan yrityksistä liikevaihto kas-voi ainakin jonkin verran. Hieman yli 30 prosenttia alan yrityksistä odottaa liikevaihtonsa laskevan vähintään 30 prosenttia loppuvuonna. Hieman alle 20 prosentilla liikevaihto kasvaa ainakin jonkin verran. Kasvuprosentit ovat kuitenkin merkittävästi pienempiä kuin liikevaihdon alenemisprosentit. On suuri joukko yrityksiä, joiden liikevaihto kesäkuun alun ja syyskuun lopun välisenä aikana on alentunut yli 10 mutta vähemmän kuin 30 prosenttia. Pitkään jatkuneiden rajoitusten takia myös nämä yritykset tarvitsevat valtiolta tukea.

Valtioneuvosto ja aluehallintovirastot ovat asettaneet koko pandemian ajan ankaria rajoitustoimia toimialamme yrityksille. Myös suositukset, esimerkiksi etätyösuositus, vaikkakaan ei ole juridisesti

sitova, on aiheuttanut valtavia tulojen menetyksiä etenkin henkilöstö- ja lounasravintoloille, hotelleille, kaikille liikematkailijoista riippuvaisille yrityksille sekä kongressi- ja messualan yrityksille. Myös pitkään jatkunut ja valitettavasti edelleen jatkuva etäopetus on johtanut siihen, että opiskelijaravintoloiden liikevaihto on alentunut pandemian aikana jokaisena kuukautena vähintään 50 prosentilla verrattuna vuoteen 2019.

Rajoitukset ovat olleet osassa maata ja toimialoja lievemmit kuin ne ovat olleet pahimmillaan. Näiden toimialojen yritysten liikevaihto ei ole alentunut 30 prosenttia, mutta on alentunut merkittävästi normaaliaikaan verrattuna. Kun rajoitukset ovat jatkuneet pitkään ja yritysten taloudellinen tilanne on erittäin heikko, 30 prosenttia pienempikin liikevaihdon aleneminen on erittäin merkittävä. Valtion on tuettava näitä yrityksiä, kun se on päättänyt rajoittaa niiden liiketoimintaa.

Esityksessä ehdotetaan, että tukijakso on kesäkuun alusta syyskuun loppuun. Tukijakso pitäisi pidentää lokakuun loppuun, koska ravintolatoiminnan rajoitukset jatkuvat osassa maata erittäin ankarina esimerkiksi yöravintoloille ainakin lokakuun jälkimmäiselle puoliskolle. Myös matkustusrajoitukset vähentävät ulkomaalaisista asiakkaista riippuvaisten yritysten liikevaihtoa. Etätyösuositus päättyy vasta lokakuun puolivälissä. Myös lokakuun arvonlisäveroverotiedot ovat Valtiokonttorin käytettävissä joulukuun puolivälissä.

Isot yritykset ovat kärsineet koronapandemian ja rajoitusten takia suuret tappiot. Niiden valtiolta saamat tuet verrattuna tappioihin ovat erittäin pieniä. Yhteenlaskettavien tukien enimmäismäärät rajoittavat monien suurten yritysten mahdollisuutta saada tukea, joten se tulisi saada 10 miljoonaan euroon. Myös tukikohtainen enimmäismäärä tulisi nostaa 10 miljoonaan euroon.

MaRa katsoo, että uusi kustannustuki on tarpeellinen. Tukijakso tulee ulottaa lokakuun loppuun. Tukeen oikeuttavan liikevaihdon alenemaa tulee alentaa 20 prosenttiin. Saajakohtaisesti yhteenlaskettujen tukien enimmäismäärä ja tukikohtainen enimmäismäärä tulee nostaa 10 miljoonaan euroon per yritys.

Muilta osin MaRan viittaa työ- ja elinkeinoministeriölle 20.5.2021 kustannustuesta antamaansa lausuntoon.

Yksityiskohtaiset kommentit

Keskeiset ehdotukset

Esitysluonnoksen sivulla 11 todetaan, että kustannustuen laskennassa käytettäisiin joustamattomia liiketoiminnan kuluja ja menetyksiä, jotka yritys ilmoittaa hakemuksessaan.

Laissa ei kuitenkaan mainita liiketoiminnan menetyksiä tukikauden kuluina.

MaRa katsoo, että menetykset tulee lisätä myös lakitekstiin.

5 e §. Matkailu- ja ravintola- sekä tapahtuma-alan ja liiketoimintarajoitusten alaiset yritykset

Säännösehdotuksen 1 momentin mukaan matkailu- ja ravintola- sekä tapahtuma-alan yrityksille voidaan myöntää määräaikaista kustannustukea pykälän mukaisesti, jos yritys toimii 1.6.2021 2 momentin mukaisilla toimialoilla TOL2008 luokituksen mukaisesti. Säännösehdotuksen perusteluissa (s. 13) todetaan kuitenkin, että tukikelpoisia ovat yritykset, joiden päätoimiala tukikauden ensimmäisenä päivänä kuuluu 2 momentissa mainittuihin. Säännösehdotus ei edellytä, että kyseessä olisi yrityksen päätoimiala. Näin todetaan myös perusteluissa s. 15.

Säännösehdotuksen 2 momentin mukaan tuen piiriin kuulumisessa olisi ratkaisevaa yrityksen tosiasiallinen toiminta mainituilla toimialoilla, ei siis pää-toimialalla.

Yrityksen päätoimiala voi olla jokin muu kuin kaupparekisteriin merkitty päätoimiala. Yrityksen pitäisi päästä tuen piiriin, vaikka momentissa julkaistu toimiala ei olisikaan päätoimiala, jos yritys kuitenkin toimii jollakin momentissa tarkoitetulla toimialalla, ja tuen ehdot täyttyvät muutoin.

Säännösehdotuksen 2 momentissa oleva luettelo on Matkailu- ja Ravintola-palvelut MaRa ry:n edustamien yritysten kannalta asianmukainen muuten, mutta sieltä puuttuu toimialaluokka 96040 Kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut. MaRan jäseninä on yrityksiä, jotka tarjoavat saunapalveluja. Usein saunan yhteydessä on myös ravintolapalveluja. Ne ovat kärsineet merkittävästi sekä aluehallintovirastojen että valtioneuvoston asettamista rajoituksista.

MaRa katsoo, että yrityksen tulee olla tukeen oikeutettu, vaikka sen päätoimiala olisi jokin muu kuin säännösehdotuksessa mainittu, jos yritys kuitenkin toimii myös 2 momentissa tarkoitetulla toimialalla. Luetteloon tulee lisätä TOL 96040 Kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut.

Säännösehdotuksen 6 momentin e kohdan mukaan yrityksen keskimääräinen kuukausikohtainen liikevaihto 1 päivän kesäkuuta ja 30 päivä syyskuuta välisenä aikana, nämä päivät mukaan lukien, yrityksen oman ilmoituksen mukaan, jos yritys ei ole tehnyt arvonlisäveroilmoituksia.

Yritykselle on annettava mahdollisuus ilmoittaa kirjanpitolainsäädännön mukainen liikevaihto, jos se poikkeaa arvonlisäveroilmoitusten mukaisista myynneistä. Näin on esimerkiksi silloin, kun yritys on saanut ennakkomaksuja, jotka näkyvät arvonlisäveroilmoituksissa myynteinä, mutta eivät peruutusten ja palautusten takia tule koskaan muodostumaan liikevaihdoksi.

Suominen Jukka
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry